

mukra nagyon nem divatos, nagyon nevetséges, valószínűtlen dolog elhagyni az általános viselkedésmódot és papi vagy szerzetesi hivatást gyakorolni, evilági megalkuvások nélkül, amelyek ehhez a hivatáshoz nem illenek. Ez a kilépés a környezetből nagy pillanat. Egyeseknek valóságos győtrelem. De ebben a pillanatban valósul meg a legtöbb szabadság, a legnagyobb szeretet, a legtöbb nagylelkűség, amely egy életet, egy keresztény életet jellemezhet. És nem több, mint egy pillanat: a személyes bátorság pillanata.

Belépünk a harmadik szektorba: az Egyház, igen, az Egyház a maga prózai valóságában, emberi, történelmi, látható és jogi valóságában. Az Egyház a maga állandó ellentmondásával eszmény és valóság között. Annál kellemetlenebb ez az ellentmondás, minél főségeesebbnek, evangéliumibbnak, szentebbnek, istenibbnak mondjuk az eszményt, míg a valóság gyakran nyomorúságos, szűkös, hibás, sőt néha önző és nemtelen köntösbén jelentkezik. Mégis az Egyház ez: az a társadalmi intézmény, amelyen mindegyikünk hozzátartozása alakíthat, és bármilyen emberi és kicsinyes is néha, mindig üdvösségünk „jele és eszköze”, mindig az isteni titkok osztogatója; az igaz, a szent Anyaszentegyház, amelyért Krisztus szeretetét és vérént ontotta (vö. Ef 5,29). Mindig méltó arra, hogy szeressétek és magatoknak válasszátok, fiatalok! Igaz, a keresztet teszi vállatokra; de Krisztus keresztje az, aki várja Cirenei Simonját, hogy mellé álljon és segítsen hordozni súlyát; Isten dicsőségének, a világ üdvösségének hősi színjátéka. Erre a páratlan megtiszteltetésre vagyok hivatottak, fiatalok.

(A pápa ezután rövid buzdítást intéz még a püspökökhöz, a szülőkhöz és családokhoz, a papnövendékek nevelőihez, majd így fejezi be:)

Tudjátok meg, gyermekeim és barátaim, és ti mind, kedves fiatalok, hogy a pápa, hozzátok szólva, mérhetetlen szeretettel, aggódó reménykedéssel és nagy boldogsággal tekint rátok. Üdvözöl mindnyájatokat, akik ezt a bizalmas üzenetet hallgatjátok, és sajátjaként ismétli Pál apostol szavát, amely mintegy nektek szól: „Újjáéledünk, ha kitartotok az Úrban. Hogyan is róhatnánk le hálánkat az Istennek azért a nagy örömért, amelyet általatok nyertünk az Isten színe előtt? Buzgón imádkozunk éjjel-nappal, hogy szentől-szembe láthassunk benneteket, és pótolhassuk hitetek hiányait” (1Tessz 3,8-10).

(1974)

A HÁLA GONDOLATA AZ EGYHÁZATYÁKNÁL

Bevezetés

A kereszténység elsősorban Isten irántunk való szeretetének jóhíre, amelyet az Atya Jézus Krisztusban nyilvánított ki számunkra teljesen. A hívő — egyén és közösség — válasza Isten szeretetére szükségképpen magába zárja, mint egyik legalapvetőbb elemét, a hálát. Az itt következő szemelvények

ezt világítják meg különböző szempontból: I. az őskeresztény istentiszteletben, II. egy vértanú imájában, III. egy korai hitvédő irat érvelésében és IV. egy a lelkiéletéről szóló szentbeszédben.

I. A Didaché („A tizenkét apostol tanítása“) c. őskeresztény irat hálaadó (eucharisztikus) imájából

Ami pedig a hálaadást (eucharisziát) illeti, így adjatok hálát:

A megtört kenyér felett:

Hálát adunk Neked, Atyánk, az életért és megismerésért, melyet kinyilatkoztatással számunkra Jézus Krisztus, a Te Fiad által. Dicsőség Neked mindörökké.

Amint ez a darab kenyér szét volt szórva a dombokon és összegyűjtve egyé vált, úgy gyűjtsen egybe a Te Egyházad a világ minden tájáról a Te országodba. Mert Tiéd a dicsőség és a hatalom Jézus Krisztus által mindörökké.

Senki se egyék vagy igyék a ti Eucharisziátokból, csak azok, akiket megkereszteltek az Úr nevében, mert erre vonatkozóan mondta az Úr: ne adjátok a szent dolgokat a kutyáknak.

Miután pedig beteltetek, így adjatok hálát:

Hálát adunk Neked, szent Atyánk, a Te szent nevedért, amelyet szívünkbe ültettél, és a tudásért, hitért és halhatatlanságért, melyet kinyilatkoztatással nekünk Jézus, a Te Fiad által. Dicsőség Neked mindörökké. Te, mindenható Úr, teremtetted a mindenséget a Te nevedért, és italt adtál az emberek élvezetére, hogy hálát adjanak Neked, nekünk pedig lelki ételt és italt és örök életet ajándékoztál a Te Fiad által. Mindenekelőtt hálát adunk Neked, mert hatalmas vagy: dicsőség Neked mindörökké.

Emlékezzél meg, Urunk, Egyházadról: mentsd meg minden gonosztól és tedd tökéletessé szeretetedben, szenteld meg és gyűjtsd össze a világ négy tájáról a Te országodba, amelyet neki készítettél, mert Tiéd a hatalom és a dicsőség mindörökké.

Jöjjen el a kegyelem és múljék el ez a világ. Hozsanna Dávid Istenének. Ha valaki szent, lépjen elő, ha valaki nem az, térjen meg. Jöjjen el Urunk! Amen.

II. Polikárp imája

Mindenható Uristen, Atyja a Te szeretett és áldott Fiadnak, Jézus Krisztusnak, aki által megismertünk Téged, Istene az angyaloknak és hatalmaknak és az egész teremtett világnak és az igazak népének, akik színed előtt élnek: áldalak Téged, mert méltónak ítéltél arra, hogy megérjem ezt a napot és ezt az órát, hogy a Te vértanúid közé sorozzanak, hogy részem legyen Krisztus kelyhében a lélek és a test örök életre való föltámadására a Szentlélek romolhatatlanságában, hogy így felvétessem színed elé a mai napon,

mint gazdag és Neked tetsző áldozat, amint ezt Te előre elkészítetted, kinyilatkoztattad és beteljesítetted, Te, a hamisság nélküli igaz Isten. Ezért és mindenért dicsérlek Téged, áldlak Téged, dicsőítlek Téged az örök égi főpap, Jézus Krisztus, a Te szeretett fiad által, aki által Neked Vele és a Szentlélekkel együtt dicsőség most és mindörökké. Amen.

III. A Diognetoszhoz címzett levélből

Ha szomjazol erre a hitre, először is ismerd meg az Atyát. Isten ugyanis szerette az embereket: értük teremtette a világot, mindent alávetett nekik a földön, észt és értelmet adott nekik, csak őket ajándékozta meg azzal a képességgel, hogy felnézzenek Hozzá, a saját képére alkotta őket, hozzájuk küldte el egyszülött Fiát, nekik ígérte meg a mennyek országát, amelyet meg fog adni azoknak, akik szeretik őt. Ha mindezt megismered, gondold el, mekkora boldogság fog eltölteni! Hogyan fogod szeretni Őt, Aki már előbb így szeretett téged! Ha pedig szereted Őt, utánozni fogod jóságát.

IV. Szent Bernátnak „a hálátlanság bűnéről” mondott beszédéből

Boldog az a szamaritánus, aki elismerte, hogy semmije sincs, amit ne kapott volna, és ezért hálát adva visszatért az Úrhoz. Boldog az, aki a kegyelem minden egyes ajándékáért visszatér ahhoz, akiben minden kegyelem teljessége lakozik. Mert amikor hálát adunk azért, amit kaptunk, helyet teremtünk magunkban további kegyelemnek, hogy így még nagyobb ajándékokban részesülhessünk. Csak hálátlanságunk akadályozza meg azt, hogy előrehaladjunk az életszentségben. Az ajándékozó ugyanis — mivel mintegy elveszettnek tekinti azt, amit egy hálátlannak adott — óvakodni fog attól, hogy még annyival többet veszítsen, amennyit a hálátlannak adna. Boldog tehát az, aki magát mintegy idegennek tartva a legkisebb jótettekért is nagyon hálás, elismerve és megvallva, hogy meg nem érdemelt az az ajándék, amit mint idegen és ismeretlen kapott . . . Kérem ezért, testvéreim, alázzuk meg magunkat egyre inkább Isten mindenható keze alatt, és tartsuk magunkat távol különösen a hálátlanság súlyos hibájától, hogy teljes áhítatunkkal hálát adva méltókká lehessünk Isten kegyelmére, amely egyedül képes lelünkét üdvözíteni. És ne csak szóval vagy nyelvvel, hanem tettel és igazsággal fejezzük ki hálánkat, mert a mi Urunk Istenünk nem beszédet, hanem tevékeny hálaadást kíván tőlünk!

Jegyzetek:

1. 1. A „Didaché” (= tanítás) vagy teljes címe szerint „Az Úr tanítása a tizenkét apostol által a népek számára” az Újszövetséget követő ókeresztény irodalom egyik legrégebbi műve (a 2. sz. elejéről).

2. Fordításunk a görög kritikai szövegen alapul: F. X. Funk — K. Bihlmeyer — W. Schneemelcher (kiadók), Die Apostolischen Väter, Tübingen, J. C. B. Mohr ³1970, pp. 5-6: a IX. és X. fejezet, kivonatosan.

3. Mint a szövegből világos, ez az ima nem bármilyen étkezésre vonatkozó hálaadás, hanem kifejezetten eucharisztikus ima. Ebben az értelemben az első megmaradt misekánonnak hívhatnánk, bár a „kánon” szó itt félrevezethet: a Didaché ui. nem annyira egy előírt szöveget, mint inkább példát ad (ezért a végén kifejezetten hozzáteszi: „a prófétáknak pedig engedjétek meg, hogy tetszésük szerint adjanak hálát”).

II. Polikárp vértanúságát a szmirnai egyháznak a philomeliumihoz küldött levele írja le 156-ban. Ez az egyik legrégebbi vértanúirat, amely az újszövetség után fennmaradt. Az itt lefordított imát a levél szerint Polikárp máglyahalála előtt intézte Istenhez. (Görög szöveg a fent idézett műben, pp. 127-128.)

III. A Diognetoszhoz címzett levél egy a 2. vagy 3. századból való hitvédő irat, szerzője ismeretlen (talán Quadratus?). A lefordított szakasz a 10. fejezet elejéről való és a keresztény hit elfogadásának gyümölcseiről beszél. (Görög szöveg a fent idézett műben, pp. 147-148.)

IV. 1. Szent Bernát (1090 — 1153) különböző alkalmakra való beszédeiből ez a 27. beszéd; latinul: Sancti Bernardi Opera, vol. VI/1, kiadta J. Leclercq és H. Rochais, Roma, Editiones Cistercienses 1970, p. 203.

2. Lásd a tíz leprás meggyógyítását (Lk 17,11-19), akik közül csak egy — egy samaritánus — tért vissza hálát adni az Úrhoz.

Válogatta és fordította Balás Dávid

Megjelent Szabó Ferenc új tanulmánykötete: **Párbeszéd a hitről**. Róma 1975, 304 o. Ára 4 dollár. Megrendelhető a szerzőnél: Via dei Penitenziéri 20, I-00193 Roma.

A.-M. Carré gyűjteménye: Ki nekem Jézus Krisztus, ismét kapható kiadóhivatalunkban. Érdeklődők jelezzék igényüket.